

ENDRINGER I FORSKRIFT 20. DESEMBER 2007 NR. 1723 OM MÅLENHETER OG MÅLING

1	INNLEDNING	2
2	DAGENS FINANSIERINGSMODELL	4
3	BEHOVET FOR ENDRINGER.....	5
3.1	NY LOV I 2008 – NY FORMÅLSBESTEMMELSE	5
3.2	UTREDNINGER OM NYE TILSYNSMETODER	5
3.3	BEHOV FOR EFFEKTIVISERING AV TILSYNET	6
3.4	FULLFINANSIERING AV TILSYNSOPPGAVEN	6
4	NÆRMERE OM DE ENKELTE ENDRINGENE	7
4.1	ÅRSAVGIFT OG OPPMØTE- OG TIMEGEBYR.....	7
4.2	OPPFØLGINGSGEBYR	8
5	ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER	9
5.1	FULL KOSTNADSDEKNING GJENNOM BRUKERFINANSIERING.....	9
5.2	TAKSAMETER	9
5.3	MÅLING VED SALG AV DRIVSTOFF FRA BENSINSTASJON	10
5.4	LPG	11
5.5	VEIING I DAGLIGVAREBUTIKKER OG I POST I BUTIKK.....	11
5.6	FISKEMOTTAK	12
5.7	ELEKTRISITETSMÅLERE.....	13
5.8	ØVRIGE TILSYNSOMRÅDER.....	14
5.9	RAPPORTERINGSPLIKT.....	16
6	FORSLAG TIL NYTT KAPITTEL 6 I FORSKRIFT OM MÅLENHETER OG MÅLING OG INSTRUMENTSPESIFIKKE FORSKRIFTER	16

1 INNLEDNING

Forslag til endringer i kapittel 6 i forskrift 20. desember 2007 nr. 1723 om målenheter og måling sendes med dette til høring. I dette høringsnotatet redegjøres det for dagens situasjon, behovet for forskriftsendring, hovedinnholdet i forskriftsforslaget samt økonomiske og administrative konsekvenser av endringsforslaget. Høringsnotatet er utarbeidet av Justervesenet og Nærings- og fiskeridepartementet i samarbeid.

Forslaget innebærer en vesentlig omlegging av finansieringen av tilsynsaktiviteten til Justervesenet der dagens tilsynsgebyr per måleredskap erstattes av en årsavgift på flere områder. Formålet med innføring av en fast årsavgift er at Justervesenet skal kunne føre et mer effektivt og målrettet tilsyn som innebærer mest mulig effektiv bruk av samfunnets ressurser.

Justervesenet er pålagt å fullfinansiere tilsynsvirksomheten. Justervesenet krever derfor inn gebyrer fra brukere av de måleredskapene Justervesenet skal føre tilsyn med. Justervesenets tilsyn gjennomføres i dag i hovedsak som periodisk tilsyn av måleredskaper, der perioden mellom tilsynene er fastlagt i regelverket. I dag betaler brukeren av måleredskapet gebyr per utført tilsyn, stort sett i form av et fast gebyr.

Nærings- og fiskeridepartementet foreslår en ny finansieringsmodell som innebærer en fast årsavgift på flere områder kombinert med en ordning med gebyr per utført tilsyn på måleredskapet på andre områder.

Nye og mer effektive tilsynsmetoder er for eksempel kontroll av utvalg gjennom stikkprøver eller uttak etter risikovurderinger, godkjenning av internkontrollsystemer, informasjonskampanjer eller kombinasjoner av disse tilsynsformene. Justervesenets kontroller vil derfor ikke bli låst til dagens fastlagte periodiske tilsyn på de områdene hvor det foreslås at årsavgift skal erstatte dagens gebyr per tilsyn. Justervesenets samlede tilsynsaktivitet vil ikke bli endret som følge av dette forslaget, men muligheten for omprioriteringer og bruk av nye tilsynsformer gjør at tilsynsaktiviteten vil bli mer effektiv med den samme ressursbruken. Omprioritering av ressurser på grunnlag av risikovurderinger og mer effektive tilsynsmetoder vil imidlertid innebære redusert ressursbruk på noen områder og økt ressursbruk på andre områder. På sikt er det et formål at forslaget skal gi mulighet for innsparing også i total ressursbruk.

Forslag om innføring av årsavgift gjelder følgende områder:

- Gjennomstrømningsmålere som benyttes for salg av drivstoff på bensinstasjoner
- Gjennomstrømningsmålere for salg av flytende gass (LPG)
- Vekter i dagligvarebutikker
- Vekter i post i butikk
- Taksametre i drosjer

- Fiskemottak (årsavgiften skal dekke tilsyn av måleredskaper samt tilsyn av at kravene til ferdigpakninger overholdes)
- Elektrisitetismålere

For øvrige måleredskaper foreslår Nærings- og fiskeridepartementet at tilsynet finansieres med et fast oppmøtegebyr per type måleredskap med tillegg av et gebyr per time Justervesenet bruker på kontrollen.

Med hjemmel i lov om målenheter, måling og normaltid § 31 (målenhetsloven) pålegger Nærings- og fiskeridepartementet Justervesenet å fullfinansiere tilsynsaktiviteten gjennom gebyrer og avgifter fra brukerne. Dette inkluderer også nødvendig IKT-utvikling. For å oppnå full finansiering av tilsynsaktiviteten foreslår vi i dette høringsnotatet en økning i brukerfinansieringen på ca. 20 pst. sammenlignet med saldert budsjett 2015. Det bemerkes at forslaget om omlegging til ny finansieringsmodell er uavhengig av andelen brukerfinansiering. Det foreslås også et oppfølgingsgebyr som ilegges når tilsynet avdekker feil.

Forslaget til ny finansieringsmodell innebærer at det må gjøres endringer i forskrift om målenheter og måling kapittel 6 om gebyrer. Endringer i forskrift om målenheter og måling fastsettes av Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) med hjemmel i lov 26. januar 2007 nr. 4 om målenheter, måling og normaltid § 31.

Endringene i forskrift om målenheter og måling medfører også behov for endringer når det gjelder tilsynsform i flere instrumentspesifikke forskrifter. De aktuelle endringene i de instrumentspesifikke forskriftene sendes til høring sammen med den sentrale forskriften. Endringene innebærer at det ikke lenger fastsettes i de instrumentspesifikke forskriftene at de aktuelle områdene er underlagt periodisk tilsyn.

Følgende endringsforslag sendes med dette til høring:

- Forslag til endringer i forskrift 20. desember 2007 nr. 1723 om målenheter og måling kapittel 6
- Forslag til endringer i følgende instrumentspesifikke forskrifter:
 - Forskrift om krav til gjennomstrømningsmålere (for væsker unntatt vann)
 - Forskrift om krav til taksametre
 - Forskrift om krav til ikke-automatiske vekter
 - Forskrift om krav til forskrift om krav til transportbåndvekker
 - Forskrift om krav til automatiske diskontinuerlige summeringsvekker (summerende beholdervekker)
 - Forskrift om krav til instrumenter for automatisk veiing av enkeltmengder (catchvekker)
 - Forskrift om krav til automatiske gravimetrisk fyllemaskiner

Når det gjelder elektrisitetismålere, er det ikke behov for endringer i forskriften selv om det innføres årsavgift også på dette området.

2 DAGENS FINANSIERINGSMODELL

Justervesenet skal ifølge lov om målenheter, måling og normaltid sikre tillit til norske målinger og måleresultater gjennom en måleteknisk infrastruktur som har tillit nasjonalt og internasjonalt. Justervesenet skal videre bidra til tilfredsstillende nøyaktige målinger, ut fra formålet om effektiv bruk av samfunnets ressurser og ivaretagelse av beskyttelsesverdige interesser. Justervesenets viktigste bidrag til å oppnå dette er:

- Nasjonale referanser for måleenheter i samsvar med SI-systemet (sporbarhet)
- Tilsyn med målinger
- Kalibreringstjenester av høy kvalitet
- Kompetanseutvikling og -spredning

Tillit til målinger er en forutsetning for et velfungerende samfunn. Uten tillit til målinger vil økonomiske oppgjør der målinger ligger til grunn, bli kilde til konflikt og kostnader. Justervesenets tilsyn skal bidra til at målinger i Norge er tilstrekkelig nøyaktige slik at brukerne og samfunnet for øvrig kan ha tillit til målingene.

Kostnadene for Justervesenets tilsyn skal med hjemmel i lov 26. januar 2007 nr. 4 om målenheter, måling og normaltid § 31 være finansiert gjennom gebyrer fastsatt i kapittel 6 i forskrift om målenheter og måling. Gebyrene skal finansiere selve tilsynsoppgaven og i tillegg utvikling, oppdatering og administrasjonen av tilsynet.

Tilsynet gjennomføres i dag i hovedsak som periodisk tilsyn. Justervesenet gjennomfører en kontroll av måleredskapet med en fastsatt periode mellom hvert tilsyn. Bruker av måleredskapet belastes så med et fastsatt gebyr per utført tilsyn. Det betales et fast kontrollgebyr per måleredskap per tilsyn. Unntaket er tilsyn med automatiske vekter, hvor det tas et kontrollgebyr og et timegebyr. Størrelsen på gebyret er avhengig av hvilket utstyr som kreves for å utføre tilsynet og gjennomsnittlig tid brukt på tilsyn med det aktuelle måleinstrumentet.

Det påløper timegebyr for søknadsbehandling og oppfølging av godkjenninger, oppfølging av kontrollordning for elektrisitetsmålere, samt for tilsyn med internkontroll.

Kontroll av måleredskaper foregår i hovedsak på seriereiser der mange ulike tilsyn foretas hos brukerne etter en på forhånd planlagt rute. Gjennomsnittlige reisekostnader er derfor en del av tilsynsgebyret. Når det er behov for eksterne aktører til å transportere utstyr som kreves for å utføre tilsynet, blir enten transportkostnadene belastet brukeren som nødvendigvis gjør transporten eller den fordeles likt der det er flere brukere.

Gebyrene for Justervesenets måletekniske virksomhet reguleres årlig. Endringene har stort sett vært basert på Finansdepartementets anslag for generell lønns- og prisvekst.

3 BEHOVET FOR ENDRINGER

3.1 Ny lov i 2008 – ny formålsbestemmelse

Lov om målenheter, måling og normalt tid trådte i kraft 1. januar 2008. I tillegg til behov for generell modernisering av det gamle regelverket, var bakgrunnen for lovarbeidet et ønske om å flytte fokuset fra selve måleredskapet til måleresultatet. Det var også behov for å øke effektiviteten i tilsynet. Formålsbestemmelsen i loven sier at loven "skal bidra til at målinger og måleresultater er tilfredsstillende nøyaktige ut fra formålet om effektiv bruk av samfunnets ressurser og ivaretagelse av beskyttelsesverdige interesser". Både grunnlaget for valget av hva det føres tilsyn med og utførelsen av selve tilsynet, skal vurderes i lys av formålet. Både gjeldende og nytt regelverk skal også vurderes med utgangspunkt i formålsparagrafen.

Med ny lov ble reguleringsmetoden og regelverksstrukturen endret og forenklet, og det var derfor nødvendig å revidere underliggende forskrifter. De generelle bestemmelsene om målenheter og måling ble forenklet og samlet i forskrift om målenheter og måling. Selv om forskriftsstrukturen ble endret, ble det gjort få materielle endringer.

3.2 Utredninger om nye tilsynsmetoder

For å kartlegge behov for regelendringer eller tilsynsformer som er nødvendige for å oppfylle lovens nye formål, har Justervesenet utført flere utredninger på ulike områder. Justervesenet har gjort utredninger om blant annet taksametre i drosjer, fiskeindustrien, ferdigpakninger, oljeindustrien, bergverksindustrien og dagligvarebransjen. Noen av utredningene ble initiert av Nærings- og handelsdepartementet (nå Nærings- og fiskeridepartementet), mens andre har Justervesenet gjennomført på eget initiativ.

Utredningene viser at andre tilsynsformer enn periodisk kontroll vil bidra til å oppnå formålet med loven på en bedre måte. Blant annet viser utredningen om målinger i fiskeindustrien og utredningen om ferdigpakninger at tilsyn med et utvalg måleinstrumenter basert på risikovurdering vil gi et mer effektivt tilsyn. Utredningen om dagligvarebransjen viser at tilsyn basert på stikkprøver vil gi et mer effektivt tilsyn enn dagens periodiske tilsyn med dagligvarevekter.

I 2014 ble bestemmelsene om tilsyn i forskrift om målenheter og måling endret, og reglene legger nå til rette for ulike tilsynsformer. Bestemmelsene om gebyrfinansiering av tilsynet binder imidlertid fremdeles Justervesenet til å gjennomføre periodisk tilsyn med måleredskaper på flere områder, selv om nye tilsynsformer basert på tilsyn med et utvalg av måleredskaper ville vært mer effektivt for å nå målet om tilstrekkelig nøyaktige målinger. Fordi det ilegges gebyr per måleredskap per utførte kontroll er Justervesenet avhengig av å gjennomføre de periodiske kontrollene for å få dekket inn kostnaden ved tilsynet.

3.3 Behov for effektivisering av tilsynet

Dagens gebyrmodell legger altså begrensninger på Justervesenets muligheter til å ta i bruk andre tilsynsformer enn periodisk tilsyn, og bidrar derfor til å opprettholde et statisk og lite effektivt tilsyn i form av periodiske kontroller.

Justervesenets gebyrmodell krever i tillegg jevnlige justeringer for å redusere kryss-subsidiering mellom brukergrupper når Justervesenet endrer ressursbruken. En finansieringsmodell som er mer robust mot svingninger i ressursbruk over tid er ønskelig for å unngå hyppige forskriftsendringer.

Dagens gebyrer gir heller ikke bruker insentiver til å etterleve kravene i regelverket. Det er ønskelig å utvikle en finansieringsmodell som gir brukerne insentiver til å følge regelverket.

Justervesenet har de siste årene gjennomført forsøksordninger med risikobasert tilsyn av et utvalg måleinstrumenter i fiskeindustrien og stikkprøvebasert tilsyn av taksametre. I tillegg har Justervesenet drevet informasjonsvirksomhet overfor visse brukere (bl.a. dagligvare) for å øke kunnskapen og slik oppnå bedre målinger. Dette er effektive tilsynsformer som ikke kan finansieres gjennom dagens gebyrer som pålegges per kontroll.

Justervesenet har også gjennomført intern kompetanseheving og utført utviklingsprosjekter for å prøve ut mer effektive tilsynsmetoder. Begge deler er nødvendig for å gjennomføre et hensiktsmessig, effektivt og tidsriktig tilsyn.

3.4 Fullfinansiering av tilsynsoppgaven

De siste årene har gebyrinntektene fra tilsynsoppgavene samlet sett ikke dekket de totale kostnadene knyttet til tilsyn. Midler som er bevilget over statsbudsjettet til investeringer og utvikling for å ivareta andre oppgaver i Justervesenet, har derfor vært brukt til å finansiere tilsynet.

Noe av behovet for utvikling og investeringer skyldes at eksisterende IKT-systemer i Justervesenet begrenser muligheten til å utvikle oppgavene. IKT-systemet er basert på at det gjennomføres periodisk tilsyn og manuell oppfølging av tjenester. Det kan ikke tilpasses administrasjon av nye tilsynsformer og tjenester. Videre kan ikke IKT-systemet tilpasses krav og anbefalinger til digitalisering av forvaltningen slik det fremgår av Digitaliseringsrundskrivet av 26.august 2014¹. Det er viktig for Justervesenets evne og mulighet til å utføre sine oppgaver at nødvendige investeringer gjøres også på dette området.

¹ https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kmd/aif/dokumenter/digitaliseringsrundskrivet_2014.pdf

Med hjemmel i målenhetsloven § 31 skal finansieringen av tilsynsoppgaven være 100 pst. dekket gjennom brukerfinansiering. Forslaget er utformet slik at tilsynsoppgavene er fullfinansiert gjennom brukerfinansiering og slik at kryssubsidiering så langt som mulig unngås.

4 NÆRMERE OM DE ENKELTE ENDRINGENE

4.1 Årsavgift og oppmøte- og timegebyr

Vi foreslår etter dette å innføre årsavgift på følgende områder:

- Gjennomstrømningsmålere som benyttes for salg av drivstoff på bensinstasjoner og lignende (per brukersted)
- Gjennomstrømningsmålere for salg av flytende gass (LPG) (per måler)
- Vekter i dagligvarebutikker (per brukersted)
- Vekter i post i butikk (per brukersted)
- Taksametre i drosjer (per taksameter)
- Fiskemottak (årsavgiften skal dekke tilsyn av måleredskaper samt tilsyn av at kravene til ferdigpakninger overholdes) (per mottak)
- Elektrisitetsmålere (per nettselskap)

Årsavgiften er foreslått per brukersted eller gradert etter antall måleredskaper eller etter omsetningstall hos bruker.

Årsavgift foreslås ikke innført på Svalbard. For Svalbard videreføres dermed gebyrfinansiering av tilsynsvirksomheten.

På disse områdene viser utredninger og erfaringer at tilsyn med utvalg, for eksempel risikobasert tilsyn eller stikkprøvebasert tilsyn, informasjonskampanjer eller lignende er mer effektivt for å ivareta formålet i loven. Videre er dette områder der det er mulig å definere tilsynsobjekter i grupper for beregning av årsavgift som normalt vil være kostnadsriktig over tid.

På andre tilsynsområder videreføres hovedsakelig periodisk kontroll, og det foreslås en gebyrmodell som består av et oppmøtegebyr med tillegg av et gebyr per time Justervesenet bruker på tilsynet på stedet. Oppmøtegebyret skal dekke både gjennomsnittlige reisekostnader og frakt av utstyr der tilsynet gjennomføres hos bruker. Timegebyret varierer mellom måleredskaper ut fra hvilken type utstyr som kreves for kontrollen.

Forslaget innebærer at Justervesenet kan ta i bruk nye og mer effektive tilsynsmetoder. Dette vil kunne redusere brukerfinansieringen på flere områder. Når nødvendige IKT-investeringer er gjort, vil også det kunne medføre redusert brukerfinansiering blant annet fordi gode IKT-systemer kan bidra til at tilsynet kan gjennomføres mer effektivt.

På områdene der det innføres årsavgift vil forutsigbarheten knyttet til brukernes betaling for tilsyn bli langt bedre enn i dag. Forutsatt at Justervesenet har godt datagrunnlag for utsendelse av årsavgift, vil fakturering og etterbehandling av fakturaer også bli enklere og mindre kostnadskrevende både for Justervesenet og bruker.

Ved å legge om deler av brukerfinansieringen til årsavgift får Justervesenet mulighet til å effektivisere tilsynet slik at ressursbruken kan reduseres på de områdene der årsavgift tas i bruk, med mindre risikoen vurderes som så høy at ressursbruken bør økes. Videre forventes det at nye tilsynsformer vil gi mulighet for et mer målrettet tilsyn slik at Justervesenet, selv med redusert ressursbruk, kan oppdage eller forebygge feil i større grad enn i dag. Nye tilsynsformer vil derfor bedre kunne bidra til tilfredsstillende nøyaktige målinger ut fra lovens formål om effektiv bruk av samfunnets ressurser og ivaretagelse av beskyttelsesverdige interesser.

Med overgang til årsavgift på viktige områder vil Justervesenet også få mulighet til å prioritere tilsynsområder der risikoen ved feil i målinger vurderes som høy. Det planlegges derfor ikke en reduksjon i total ressursbruk. På områdene som foreslås for årsavgift planlegges en samlet ressursnedgang på 14 prosent som vil omprioriteres til områder der risikoen vurderes som høy. På sikt gir finansiering med årsavgift mulighet til reduksjon i ressursbruk på områder der tilsynet kan effektiviseres. Justervesenet vil i årene som kommer utrede flere tilsynsområder med tanke på effektivisering i tilsynet.

4.2 Oppfølgingsgebyr

Det foreslås at det innføres et fast oppfølgingsgebyr per måleredskap der Justervesenets tilsyn avdekker brudd på regelverket. Oppfølgingsgebyret skal dekke Justervesenets kostnader til oppfølging av måleredskapet. Et slikt gebyr vil gi brukerne et insentiv til å følge regelverket. Størrelsen på det foreslåtte oppfølgingsgebyret avhenger av bransje og type måleredskap. Gebyret er beregnet ut fra gjennomsnittlige oppfølgingskostnader for aktuelt tilsynsområde.

Vi foreslår at oppfølgingsgebyret innføres for alle områder bortsett fra tilsyn med internkontroll og tilsyn med elektrisitetsmålere.

Oppfølgingsgebyret skal ikke dekke kostnader forbundet med kontroll Justervesenet utfører etter melding om reparasjon. Når bruker selv foretar en reparasjon av sitt måleredskap skal måleresultatet alltid i etterkant kontrolleres av bruker selv eller den som foretar reparasjonen. På området for tungvekter og store gjennomstrømningsmålere har brukere eller servicefirma ikke skaffet seg det nødvendige utstyret for å gjennomføre slik kontroll, og det er kun Justervesenet som har slikt utstyr. Justervesenet foretar derfor alltid et tilsyn (kontroll) etter reparasjon på dette området. Dette inngår ikke i det som dekkes av oppfølgingsgebyret ved funn av feil, men faktureres som tilsyn tilsvarende dagens ordning.

5 ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

5.1 Full kostnadsdekning gjennom brukerfinansiering

Underdekningen av kostnader varierer i dag fra tilsynsområde til tilsynsområde. Økningen til 100 pst. kostnadsdekning vil derfor medføre større økning på noen områder enn på andre. På enkelte tilsynsområder vil også belastningen reduseres fordi Justervesenet har hatt overdekning av kostnader de siste årene. Den foreslåtte økningen i brukerfinansieringen på totalt 14 millioner kroner tilsvarer en økning på ca. 20 pst. sammenlignet med saldert budsjett 2015. Herunder ligger en økning i utgiftsrammen til IKT-oppgraderinger på kapittel 902 post 01 og 45 med 4,7 millioner kroner.

Saldert budsjett 2015 er samlet budsjettbevilgning for gebyrinntektene på kapittel 3902 post 01 og er ikke fordelt på den enkelte tilsynsaktivitet hos Justervesenet. Prosentsatsene som angir estimert økning i brukerfinansieringen på det enkelte tilsynsområdet beskrevet nedenfor, sammenlignes med Justervesenets regnskap for 2014.

Forslaget om årsavgift innebærer en mer bransjevis inndeling av tilsynsområdene enn tidligere, hvor fokus har ligget på type måleredskap. Justervesenets datagrunnlag er ikke per i dag tilrettelagt for tilsyn per bransje, og det er derfor ikke mulig i å sammenligne direkte hvordan kostnadene vil endres for den enkelte bruker på alle områder.

Justervesenet har de siste årene ikke hatt ressurser til å gjennomføre all periodisk kontroll regelverket i dag legger opp til. På noen av disse områdene vil en finansiering ved årsavgift gi mulighet til en ytterligere reduksjon i ressursbruken. På områder der risikoen vurderes som høy, vil årsavgift gi mulighet til en økning i ressursbruk. Det planlegges derfor foreløpig ikke en reduksjon i total ressursbruk.

5.2 Taksameter

Dagens regelverk legger opp til 1-årlig periodisk kontroll av taksameter i tillegg til installasjonskontroll. Justervesenet gjennomførte rundt 80 pst. av de periodiske kontrollene i 2014. I dag er kontrollgebyret per tilsyn med taksameter 3 280 kroner både ved installasjonskontroll, ordinært tilsyn og oppfølgingskontroll. Drosjeeiere opplever ofte at et taksameter må kontrolleres flere ganger hvert år.

Et utredningsarbeid på dette området som ble avsluttet tidlig i 2015 viser at tilsyn i form av stikkprøvekontroller med et utvalg på 1/4 av alle taksameter per år i tillegg til installasjonskontroll, vil gi bedre effekt med redusert ressursbruk. Omlegging til årsavgift gjør denne endringen mulig. Endringen vil medføre redusert ressursbruk med 35 pst. i forhold til dagens ressursbruk. Det forventes en nedgang i det totale behovet for brukerfinansiering på 35 pst. sammenlignet med behovet i 2014.

Forslaget innebærer at dagens tilsynsgebyrer erstattes av en årsavgift per taksameter. For en drosjeeier vil dette innebære en årsavgift på 1 960 kroner per løyve uavhengig av om det utføres tilsyn og uavhengig av om det må gjennomføres installasjonskontroll eller oppfølgingskontroll i løpet av året.

I tillegg foreslår vi et oppfølgingsgebyr på 2 640 kroner dersom Justervesenet avdekker brudd på regelverket.

For en drosjeeier som følger regelverket og dermed ikke trenger oppfølgingskontroll, vil en årsavgift på 1 960 kroner medføre en nedgang i årlige utgifter per taksameter på 1 320 kroner.

5.3 Måling ved salg av drivstoff fra bensinstasjon

Små gjennomstrømningsmålere som brukes ved salg av drivstoff fra bensinstasjon og andre utsalg av drivstoff til sluttbruker, har i dag 2-årlig periodisk kontroll. Det betales et gebyr per kontrollerte gjennomstrømningsmåler (målekammer) på 880 kroner hvert 2. år. Justervesenet utførte 82 pst. av de periodiske kontrollene i 2014.

Dagens gebyrnivå gir en underfinansiering på 33 pst. Ved omlegging til årsavgift vil den periodiske kontrollen kunne erstattes med tilsyn med et utvalg, noe som gjør at ressursbruken på området totalt kan reduseres med 17 pst. sammenlignet med 2014. I og med at underfinansieringen også må dekkes inn, øker imidlertid det reelle finansieringsbehovet på dette området med 13 pst. i forhold til 2014.

Gjennomføring av det periodiske tilsynet har bidratt til at Justervesenet har hatt oversikt over antall målere på alle bensinstasjoner. Det vurderes imidlertid ikke som nødvendig å ha en slik detaljert oversikt for å kunne planlegge og gjennomføre hensiktsmessig tilsyn i fremtiden.

Det er stor forskjell på størrelsen på bensinstasjoner, og en lik årsavgift til alle vurderes ikke som rettferdig. Store bensinstasjoner vil i større grad bli gjenstand for tilsyn på grunn av større risiko, og tilsynsbesøk på en stor stasjon krever mer tid. Vi foreslår derfor fire ulike satser for årsavgift avhengig av hvor stort volum drivstoff som selges. Se tabellen under.

Omsetning drivstoff i m³	Årsavgift
under 500	670 kroner
500-2000	3 600 kroner
2000-4000	8 850 kroner
over 4000	18 000 kroner

Brukere med omsetningstall for drivstoff under 500 m³ med ett målekammer vil dermed få en økning i årlige kostnader fra 440 kroner per år til 670 kroner, mens brukere i samme omsetningsområde med to eller flere pumper vil få en redusert årlig kostnad. Samlet kostnad per år for Justervesenets tilsyn vil for mange brukere gå ned, men kan for enkeltbrukere gå opp dersom de har høy omsetning fordelt på få målere.

Det foreslås videre at det betales oppfølgingsgebyr på 2 640 kroner per måleredskap der Justervesenets tilsyn avdekker brudd på regelverket.

5.4 LPG

Gjennomstrømningsmålere for salg av LPG er et tilsynsområde som så langt har vært under utvikling. Det har inntil nå vært ført få tilsyn på dette området. Dette er imidlertid et oversiktlig område med liten variasjon i kostnader per tilsyn. LPG-målere egner seg derfor for årsavgift.

Regelverket på dette området legger opp til 1-årlig periodisk kontroll. Med innføring av årsavgift vil Justervesenet kunne gjøre et mer målrettet tilsyn med et utvalg av målerne. Det planlegges en reduksjon i ressursbruk på 17 pst. på dette området sammenlignet med ressursbruk ved 1-årlig periodisk kontroll med alle LPG-målere.

Justervesenet har fastsatt ressursbehovet for dette området basert på risikovurderinger. I og med at dette området så langt har vært under utvikling, er sammenligning med tidligere ressursbruk og brukerfinansiering på området ikke relevant.

Brukere på dette området vil derfor få betydelig økte kostnader når tilsynet skal settes i ordinær drift. Tilsyn med LPG-målere er kostnadskrevenende bl.a. på grunn av sikkerhetsrutiner og utstyret som brukes.

Årsavgiften foreslås satt til 9 720 kroner. Det foreslås videre at det betales oppfølgingsgebyr på 2 640 kroner per måleredskap der Justervesenets tilsyn avdekker brudd på regelverket.

5.5 Veiling i dagligvarebutikker og i post i butikk

Regelverket for dagligvarevekter fastsetter i dag periodisk tilsyn med vektene hvert 4. år. I dag betales gebyr per kontrollerte måleredskap på 1 160 kroner hvert 4. år. Justervesenet har imidlertid nedprioritert tilsyn på dette området fordi risikoen vurderes som lav. Tilsyn har derfor vært gjennomført sjeldnere enn hvert 4. år.

Erfarings med kontrollene av dagligvarevekter viser at en stor andel vekter ikke tilfredsstillende kravene til nøyaktighet. Utredningen om dagligvarevekter viser at tilsyn med et utvalg kombinert med informasjonsarbeid vil være mer effektivt på dette området. Dersom det innføres en årsavgift kan etaten gjennomføre mer målrettet tilsyn, og Justervesenet planlegger en ytterligere reduksjon av ressursbruk på 17 pst. på dette området. Vi foreslår derfor en

årsavgift til alle dagligvarebutikker på 1 460 kroner og en årsavgift for alle «post i butikk» på 280 kroner. I og med at tilsynsoppgaven fremover vil innebære mer veiledning og opplæring og mindre direkte tilsyn med alle måleredskapene på brukerstedet, er ikke antallet vekter per brukersted avgjørende for størrelsen på årsavgiften. Størrelsen på årsavgiften foreslås derfor lik for alle brukere.

Selvfinansieringsgraden på dette området har vært svært lav, og den foreslåtte årsavgiften utgjør derfor en økt total brukerfinansiering på 77 pst. i forhold til 2014. Brukere med færre enn fem vekter vil få økte utgifter til tilsyn, mens brukere med fem eller flere vekter vil få reduserte utgifter.

Ved bruk av vekter ved salg til forbruker i kiosker, kantiner og lignende vurderes risikoen som svært lav og Justervesenet vil føre et begrenset tilsyn på disse områdene. Kostnadene ved tilsyn vil være så lave at det ikke er grunnlag for egen avgift eller gebyr. Det vurderes derfor som mest hensiktsmessig at disse kostnadene dekkes innenfor rammen av årsavgift til dagligvarebutikker og vil utgjøre under 50 kroner (4 %) av årsavgiften. Ulempen dagligvarebutikker får ved dette vurderes som ubetydelig og forsvarlig sett i forhold til kostnaden ved å skulle dekke inn disse marginale kostnadene ved egen avgift eller gebyr.

Vi foreslår også at det betales oppfølgingsgebyr på 2 640 kroner per måleredskap der Justervesenets tilsyn avdekker brudd på regelverket.

5.6 Fiskemottak

Fiskemottak betaler i dag kontrollgebyr per måleredskap ved tilsyn av ikke-automatiske vekter, kontrollgebyr og timegebyr ved tilsyn av automatiske vekter og timegebyr ved tilsyn knyttet til ferdigpakninger. Fiskemottak med omsetning fra 50 millioner kroner og oppover betalte i 2014 i gjennomsnitt ca. 22 000 kroner i gebyr for tilsyn, mens bedrifter med mellom 5 og 50 millioner kroner i omsetning betalte i gjennomsnitt 9 600 kroner i gebyr. Ved fiskemottak med omsetning under 5 millioner kroner er datagrunnlaget svært usikkert, men det anslås at disse ble belastet i gjennomsnitt med ca. 4 000 kroner for tilsynet i 2014.

Brukerfinansieringsgraden på dette området har vært svært lav. Tilsyn på fiskemottak krever mye reising og det er ofte behov for flere kontrollører per tilsyn. I tillegg er kontrollen som utføres tidkrevende. Justervesenet har også gjennomført forsøksordninger med risikobasert tilsyn på fiskemottak uten at disse har vært dekket av gebyrene.

Erfaringene Justervesenet har gjort, særlig gjennom risikobasert tilsyn, viser en stor andel feil i måleresultatet på dette området. Det er derfor nødvendig å sette inn tiltak som bidrar til tilfredsstillende nøyaktige målinger. Både Justervesenet og Fiskeridirektoratet ser på fiskemottak som et område med stor risiko ved feil i målinger, og det planlegges økt samarbeid med Fiskeridirektoratet og økt antall ikke-varslede risikobaserte tilsyn.

Justervesenet planlegger en økning i ressursbruk på 60 pst. på dette området i forhold til 2014. Med nye og mer effektive tilsynsformer og 100 pst. brukerfinansiering vil behovet for brukerfinansiering på dette området måtte øke med over 400 pst. i forhold til 2014.

Det forventes betydelig økning i effekten av tilsynet når Justervesenet kan tilpasse tilsynsformen slik at det kan gjennomføres risikobasert tilsyn og samordnet tilsyn med andre myndigheter.

Fiskemottak varierer både i størrelse og omsetning, og ressursbruken per fiskemottak avhenger av antall måleredskaper på stedet. Justervesenet foreslår derfor en tredeling av årsavgiften etter omsetning slik som vist i tabellen under.

Omsetning	Antall	Årsavgift pr. mottak
0-5 mill. kr	65	5 000 kroner
f.o.m.5-50 mill. kr	98	25 000 kroner
f.o.m. 50 mill. kr og oppover	106	80 000 kroner

Det foreslås et oppfølgingsgebyr på 5 000 kroner dersom Justervesenets tilsyn avdekker brudd på regelverket. Kostnadene ved oppfølging på dette området er av samme årsak som nevnt ovenfor, betydelig større enn kostnadene ved oppfølging på andre områder.

De fleste mellomstore og store fiskemottak vil få en betydelig økning i kostnadene ved Justervesenets tilsyn. Dette anses imidlertid som nødvendig for å redusere feilmålinger på dette området.

5.7 Elektrisitetsmålere

På området for elektrisitetsmålere skal alle aktører faktureres et gebyr som tilsvarer et gjennomsnittsbetrag av de kostnadene Justervesenet bruker på tilsyn med bransjen. Aktiviteten på området har imidlertid vært lav de siste årene, og Justervesenet har ikke fakturert gebyret. I 2015 har igjen aktiviteten på området økt, og Justervesenet fakturerer innværende år alle brukere med gjennomsnittsbetraget for tilsyn med bransjen, beregnet til 7 350 kroner.

Endringsforslaget innebærer at tilsyn med elektrisitetsmålere finansieres ved årsavgift tilsvarende de gjennomsnittlige kostnadene Justervesenet har med tilsyn i bransjen. Det forventes at Justervesenet i de nærmeste årene vil ha en stabil ressursbruk på dette området. Det foreslås derfor et årsavgift på 16 230 kroner per nettselskap.

Det er imidlertid stor variasjon i antallet målepunkter per nettselskap. Departementet har derfor ikke tatt endelig stilling til om det bør vurderes å innføre flere satser etter selskapets størrelse, eksempelvis tre satser slik det er foreslått for fiskemottak. Vi ber høringsinstansene

om synspunkter på om det bør innføres en felles sats for alle nettselskaper, eller om det bør innføres graderte satser etter størrelse.

5.8 Øvrige tilsynsområder

Det foreslås ikke årsavgift på tilsynsområder der det er store variasjoner i tidsbruk og kostnader til frakt og/eller utstyr mellom brukere. På disse områdene foreslås det å ilegge et gebyr per time tilsyn, avhengig av om tilsynet gjennomføres på reise og bruk av utstyr, i tillegg til et oppmøtegebyr som dekker generell reisetid og eventuelt behov for frakt av utstyr.

Det foreslås videre at det betales oppfølgingsgebyr per måleredskap der Justervesenets tilsyn avdekker brudd på regelverket (ikke ved tilsyn med internkontroll).

Endringene i brukerfinansiering på disse områdene vil til sammen tilsvare nødvendig økning for å oppnå 100 pst. finansiering av tilsynsoppgavene.

5.8.1 Tilsyn med internkontroll

Tilsyn med internkontroll kan gjennomføres som dokumentkontroll uten reisevirksomhet. Det brukes heller ikke utstyr til dette tilsynet. I slike tilfeller skal det i dag betales gebyr per time Justervesenet bruker på tilsynet. Det foreslås at dette videreføres med en timepris på 1 680 kroner, som representerer en økning på 16 pst. Økningen skyldes økningen i det generelle kostnadsgrunnlaget for å oppnå 100 pst. finansiering av tilsynet.

Dersom tilsyn med internkontroll medfører reise, praktiseres det i dag at det faktureres gebyr for tid til reise og tid på stedet i tillegg til at kostnader forbundet med reisen, som bilbruk, flybilletter, overnatting, kostgodtgjørelse og lignende, viderefaktureres direkte.

Vi foreslår at kostnader forbundet med reisetid dekkes av et oppmøtegebyr som skal dekke gjennomsnittlig reisetid. Vi foreslår videre at det faktureres gebyr per time Justervesenet bruker på stedet. Dette gebyret skal dekke gjennomsnittlige reisekostnader som bilbruk, flybilletter, overnatting, kostgodtgjørelse og lignende. Det foreslås et oppmøtegebyr for internkontroll på 4 200 kroner og et gebyr per time Justervesenet bruker på stedet på 1 890 kroner.

Dette vil medføre større forutsigbarhet for bruker samt en forenkling i administrasjon.

På dette området foreslås det at det ikke betales et fast oppfølgingsgebyr, men at tid til oppfølging av tilsyn med internkontroll faktureres på samme måte som tilsyn med internkontroll for øvrig.

5.8.2 Tilsyn som gjennomføres i Justervesenets lokaler

Tilsyn som gjennomføres i Justervesenets lokaler der det brukes vanlig utstyr, og som ikke innebærer at Justervesenet må administrere innkalling til tilsyn, belastes i dag med et timegebyr på 1 140 kroner.

Vi foreslår at kontroll med måleredskaper som utføres i Justervesenets lokaler faktureres med samme timepris som ved kontroll hos bruker av aktuell type måleredskap, men uten oppmøtegebyr.

Ved brudd på regelverket foreslår vi at det betales oppfølgingsgebyr avhengig av type måleredskap, tilsvarende som kontroll gjennomført hos bruker,

5.8.3 Tilsyn som gjennomføres på reise med bruk av utstyr

For brukerfinansiering av tilsyn som gjennomføres på reise og der det brukes utstyr, foreslår vi et oppmøtegebyr og et gebyr per time Justervesenet bruker på stedet. Oppmøtegebyret skal dekke kostnader forbundet med gjennomsnittlig reisetid og eventuelle kostnader for frakt av utstyr. Timegebyret skal dekke Justervesenets generelle kostnader, utstyrs-kostnader og gjennomsnittlige reisekostnader (bilbruk, flybilletter, overnatting, kostgodtgjørelse og lignende) per time.

Oppmøtegebyr vil variere avhengig av gjennomsnittlige fraktkostander på det aktuelle området. Timegebyret vil variere avhengig av hvilket utstyr som brukes ved tilsynet.

Vi foreslår også på disse områdene at det ilegges et oppfølgingsgebyr per måleredskap der Justervesenets tilsyn avdekker brudd på regelverket. Oppfølgingsgebyret er beregnet ut fra generelle oppfølgingskostnader på området. Oppfølgingsgebyret for tungvekter er høyere enn oppfølgingsgebyr på andre områder fordi oppfølging av feil på dette området krever bruk av kostnadskrevende utstyr.

Det foreslås følgende satser for oppmøtegebyr, timegebyr og oppfølgingsgebyr på de ulike tilsynsområdene som gjennomføres på reise:

	Oppmøtegebyr	Timegebyr	Oppfølgingsgebyr
Mellomstore vekter (500 - 5 000 kg)	7 840 kroner	1 960 kroner	2 640 kroner
Tungvekter (over 5 000 kg)	15 880 kroner	1 960 kroner	2 640 kroner
Store gjennomstrømningsmålere (over 400 l/min)	4 580 kroner	2 120 kroner	2 640 kroner
Øvrige tilsynsområder	4 200 kroner	1 960 kroner	2 640 kroner

Disse områdene er i dag delvis finansiert ved kontrollgebyr og delvis med timegebyr, eller en kombinasjon av de to. Mellomstore vekter og tungvekter belastes i dag med et gebyr på henholdsvis 2 870 kroner og 8 460 kroner i tillegg til kostnader for frakt av utstyr. Gebyret for store gjennomstrømningsmålere er i dag 6 310 kroner. Tilsyn med automatiske vekter

som inngår i kategorien "Øvrige tilsynsområder", faktureres med et gebyr på 3 800 kroner i tillegg til kroner 1 780 per time Justervesenet bruker på stedet. Kostnader for generell oppfølging er i dag en del av det generelle kostnadsgrunnlaget, mens det betales fullt ut nytt gebyr ved eventuell oppfølgingskontroll.

Samlet sett foreslås det en økning i ressursbruken på disse områdene med 13 pst. Fordelingen av ressursbruken vil basere seg på risikovurderinger.

Variasjon i tidsbruk på disse områdene er stor, og endringsforslaget vil fordele kostnadene mer rettferdig der det tidligere har vært kontrollgebyr. Forslaget vil medføre en generell kostnadsøkning på disse områdene, som tilsvarer økningen som følger av det generelle kostnadsgrunnlaget som skal brukerfinansieres.

5.9 Rapporteringsplikt

Justervesenet har til nå holdt oversikt over alle måleredskaper gjennom periodisk tilsyn med de måleredskapene etaten har hatt kjennskap til, samt gjennom oppsøkende virksomhet på leting etter nye måleredskaper.

Når det tas i bruk tilsyn med ulike former for utvalg, vil Justervesenet miste denne muligheten til å holde oversikt. Behovet for kunnskap om antall måleredskaper vil samtidig reduseres når Justervesenet gjennomfører nye former for tilsyn. Likevel er det viktig å ha god oversikt over alle brukere for å fordele kostnaden rettferdig.

Justervesenet vil bruke offentlige registre og andre oversikter så langt som mulig, og arbeider kontinuerlig med å utvikle nye metoder for å holde oversikt over brukere. Justervesenet bruker bl.a. løyverregisteret for å holde oversikt over drosjeeiere. På enkelte områder kan det imidlertid være vanskelig å finne nødvendige opplysninger.

På denne bakgrunn kan Justervesenet ha behov for å be aktører som har relasjoner til måleredskaper om opplysninger om for eksempel antall brukere på et område. Dette vil i så fall foregå i et omfang som representerer ubetydelige kostnader både for brukere og Justervesenet.

6 FORSLAG TIL NYTT KAPITTEL 6 I FORSKRIFT OM MÅLENHETER OG MÅLING OG INSTRUMENTSPESIFIKKE FORSKRIFTER

Vedlagte utkast til nytt kapittel 6 i forskrift om målenheter og måling inneholder i § 6-1 en henvisning til § 4-7 i forskrift om målenheter og måling. Per i dag er den korrekte hjemmelen § 4-7. Forslag til endringer i forskrift om målenheter og måling som følge av endringer i EU-direktiver på måleinstrumentområdet (MID- og NAWI-direktivene) ble imidlertid sendt til høring fra Justervesenet 29. juni 2015 med høringsfrist 1. oktober 2015 og nye bestemmelser som følge av denne høringen vil trolig settes i kraft fra april 2016. Denne høringen ligger på Justervesenets nettsider. Henvisningen i § 6-1 vil da endres til § 4-30.

Vedlagt følger også utkast til endringer i de instrumentspesifikke forskriftene som er listet opp i punkt 1 i dette høringsnotatet.